

Niet eindverantwoordelijk, wel vaktechnisch verantwoordelijk

Vaktechnische oordelen kunnen niet ondergeschikt zijn aan de hiërarchische verhoudingen in een (samenstellings)team. De Accountantskamer maakt dit duidelijk in een recente uitspraak.

Anton Dieleman

De uitspraak die de Accountantskamer op 29 mei 2015 deed tegen twee accountants was inhoudelijk wellicht niet zo spectaculair (met uitzondering voor de betrokken accountant Y2). Interessanter was de conclusie en tuchtrechtelijke maatregel voor de 'ondergeschikte' accountant Y1.

'Welke actie had van de ondergeschikte accountant mogen worden verwacht.'

Wat was het geval? Accountant Y2 geeft een samenstellingsverklaring af bij de jaarrekening 2009 en 2010 van een bv. Belangrijke actiefpost betreft een zogenaamde 'mobiele base'. Dit betreft een bestand met telefoonnummers van abonneerhouders. De klacht tegen beide accountants (voor zover relevant voor dit artikel) richt zich tegen het activeren van deze mobiele base. Uit de uitspraak van de Accountantskamer en de publicatiejaarrekening van de bv blijken de volgende relevante punten:

- de mobiele base omvat circa 35 procent van het balanstotaal;
- de mobiele base wordt voor het eerst in de jaarrekening 2009 als immaterieel vast actief opgenomen (waardoor sprake is van een stelselwijziging);
- als waarderingsgrondslag wordt gekozen voor actuele waarde;
- de actuele waarde wordt vervolgens 'ingevuld' met bedrijfswaarde ('contante waarde toekomstige geschatte kasstromen');
- op de mobiele base wordt niet afgeschreven;
- accountant Y2 (die de samenstellingsverklaring bij de jaarrekening verstrekt) geeft in het kader van de tuchtprocedure aan dat 'verondersteld' is dat sprake is van een voldoende liquide markt voor de mobiele base.

De bv gaat failliet en klagster - die een vordering heeft op de bv - start een tuchtrechtelijke procedure tegen beide accountants bij de Accountantskamer. Onderdeel van de klacht is dat de jaarrekening op het punt van de mobiele base onjuist was.

Beoordeling Accountantskamer

De Accountantskamer concludeert - terecht - dat de mobiele base kwalificeert als een klantenbestand dat niet voor activering in aanmerking komt (punt 4.7.3 van de uitspraak). Daarnaast merkt de Accountantskamer op dat de kosten van het softwarepakket Perfect View niet kunnen worden beschouwd als kosten voor de aanschaf van de database - en dat aldus niet is voldaan aan een van de voorwaarden om de mobiele base als vast actief in de balans op te nemen. Hoewel verder niet relevant voor de casus en de uitspraak valt hierbij nog wel een kanttekening te maken. Als het softwarepakket Perfect View specifiek is aangeschaft voor een op zich te activeren immaterieel vast actief (wat hier dus niet het geval is), kunnen die kosten wel degelijk kwalificeren als kosten van een databestand.

Op een aantal aspecten die relevant zijn voor de verwerking van de mobiele base in de jaarrekening, gaat de Accountantskamer niet in:

- voorwaarde voor waardering van een immaterieel vast actief tegen actuele waarde is dat het actief vanaf moment van verkrijging tegen kostprijs wordt gewaardeerd (eerste waardering). Uit de jaarrekening blijkt dat hieraan niet wordt voldaan, omdat voor het volledige bedrag van de actuele waarde (na correctie voor latente belastingen) een herwaarderingsreserve wordt gevormd;
- op de mobiele base wordt niet afgeschreven, hetgeen in strijd is met de RJ-bepalingen;
- als actuele waarde al zou mogen worden toegepast (hetgeen hier dus niet aan de orde is) dient

waardering tegen vervangingswaarde plaats te vinden en niet tegen bedrijfswaarde (tenzij de bedrijfswaarde lager zou zijn). Die systematiek wordt niet gevolgd in de onderhavige jaarrekening.

Begrijpelijk dat een tuchtrechtelijke veroordeling door de Accountantskamer volgt. Accountant Y2 (die de samenstellingsverklaring ondertekende) krijgt een berisping; accountant Y1 (die de 'ondergeschikte' rol vervulde) een waarschuwing. De maatregel, zo blijkt uit de uitspraak, wordt mede beïnvloed door het feit dat sprake is van herhaalde vaktechnische verzuimen.

Rol 'ondergeschikte' accountant

De rol van Y1 als 'ondergeschikte' accountant verdient extra aandacht. Zij heeft niet de samenstellingsverklaring ondertekend, maar was wel lid van het samenstellingsteam. Daarbij heeft zij de berekeningen gemaakt die tot de waardering in de jaarrekening hebben geleid. Ze heeft die berekening ook eenmaal aan de klager toegezonden, waaruit de Accountantskamer (mede) haar vaktechnische verantwoordelijkheid afleidt.

'De enige vaktechnisch juiste oplossing is bezwaar maken bij de eindverantwoordelijk accountant.'

Ik ga voorbij aan het feit dat een immaterieel actief dat in de jaarrekening niet mag worden geactiveerd (omdat niet aan de criteria wordt voldaan) uiteraard wel een waarde kan hebben. De uitspraak gaat hierop verder niet in. Het wordt haar aangerekend dat zij had moeten beseffen dat het immaterieel actief niet op de balans van de bv had mogen worden opgenomen. Een in de praktijk, naar mijn mening, veelvuldig voorkomende situatie, waarbij een eindverantwoordelijke en 'ondergeschikte' accountant samen in een team opereren.

Bezwaar maken

Dat roept de vraag op: welke actie had van die ondergeschikte accountant mogen worden verwacht om haar vaktechnische verantwoordelijkheid op de juiste wijze invulling te geven? Het conceptuele raamwerk van de VGBA biedt hiervoor een eenvoudige en evenzeer adequate oplossing. Als de 'ondergeschikte' accountant signaleert dat in strijd met de regelgeving een dergelijke post in de jaarrekening zou worden opgenomen, leidt dat tot een bedreiging van het fundamentele beginsel van vakbekwaamheid en zorgvuldigheid. De enige vaktechnisch juiste oplossing om deze bedreiging adequaat te ondervangen is bezwaar maken bij de eindverantwoordelijk accountant.

'Veel accountants in een ondergeschikte positie realiseren zich onvoldoende dat hun rol vaktechnisch minder ondergeschikt is.'

Uit de casus blijkt niet dat accountant Y1 deze route heeft gevolgd. En in de situatie dat Y2 zou hebben besloten de post toch in de jaarrekening te verwerken, had Y1 haar bezwaar (in het dossier) moeten vastleggen en zich moeten distantiëren van de opdracht, zodat zij zich tegenover derden kon verantwoorden voor het naleven van de fundamentele beginselen (ik abstraheer van interne meldingsprocedures die veel kantoren zullen hebben voor dergelijke conflictsituaties binnen een opdrachtteam). Een les voor veel accountants die hiërarchisch in een ondergeschikte positie verkeren, maar zich soms onvoldoende realiseren dat hun rol vaktechnisch aanzienlijk minder ondergeschikt is!

N.B. De naam van de bv wordt niet gepubliceerd in de uitspraak, maar op basis van de gegevens in de gepubliceerde uitspraak is de jaarrekening te vinden op Company.Info.

Deel dit artikel

f in

Anton Dieleman is voorzitter van het Adviescollege Beroepsreglementering van de NBA en directeur vaktechniek bij Mazars.

GERELATEERD

MAGAZINE | 22 juni 2022

Haar accountants

['Nederland rekent op zijn accountants.' Dat is goed nieuws, omdat sommige delen van Nederland níet kunnen rekenen op de accountant. Partijen die het zwakst staan... →](#)

Ongehoord

Personen die na een feitenonderzoek een douw krijgen, klagen nogal eens over een gebrek aan hoor en wederhoor. Soms terecht, maar soms ook niet. Moet je iemand horen,... →

NIEUWS | 06 april 2022

Veel minder tuchtklachten in 2021

In 2021 werd er bij de Accountantskamer 84 keer geklaagd over een accountant, een forse daling ten opzichte van het jaar daarvoor, toen er tegen 170 accountants... →

NIEUWS | 25 maart 2022

Oud-accon topman dient tuchtklacht in tegen forensisch accountant

De voormalig bestuursvoorzitter van accon avm, Guus Delger, heeft een tuchtklacht ingediend tegen forensisch accountant Peter Schimmel. Die onderzocht op verzoek... →

MAGAZINE | 01 maart 2022

Moet de klaagdrempel omhoog?

Om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bevorderen moet de deur voor klagers breed open staan en zijn drempels volgens de tuchtrechter taboe. Maar moet de klaagdrempel... →
